

Carme Fernández Pérez-Sanjulián

A construcción nacional no discurso literario de Ramón Otero Pedrayo

A CONSTRUCCIÓN
NACIONAL NO
DISCURSO LITERARIO
DE RAMÓN OTERO
PEDRAYO

CARME FERNÁNDEZ PÉREZ-SANJULIÁN

PRIMEIRA EDICIÓN
SETEMBRO DE 2003

© CARME FERNÁNDEZ PÉREZ-SANJULIÁN
© PROMOCIÓN CULTURALS GALEGAS S.A.

DESEÑO DA COLECCIÓN:
XOSELO TABOADA

I.S.B.N.
84-96203-45-X

DEPÓSITO LEGAL
VG-841-2003

IMPRENTA:
COMERCIAL GRÁFICA NÓS, S.A.
RUA DO PRÍNCIPE 22
36200 VIGO

ÍNDICE

Palabras previas para un discurso necesario	9
Introdución	15
Estudos previos	17
Algunhas valoracións críticas sobre a obra narrativa de Ramón Otero Pedrayo	20
Delimitación do <i>corpus</i> obxecto de análise	25
Interrelación entre os xéneros na obra de Ramón Otero Pedrayo	28
Lista de siglas utilizadas	32
A novela fundacional	35
Introdución	35
Nación e nacionalismo	37
O papel das elites intelectuais nos procesos de configuración do discurso nacionalista	45
Escritores e políticos ou as dúas caras dun mesmo discurso	49
A novela fundacional nos procesos de configuración de nacións emerxentes	51
A importancia da historia no discurso literario de construción nacional	58
Configuración do discurso identitario na Galiza do primeiro terzo do século XX	67
O papel das elites galegas no proceso de configuración do discurso nacionalista	67
O proceso de ficcionalización da historia na narrativa de Ramón Otero Pedrayo	81
Introdución: literatura, historia e construción nacional ..	81
Un antecedente singular: Antonio López Ferreiro ...	86

Ramón Otero Pedrayo e a utilización da historia como material literario	88
A historia ficcionalizada: temas	93
Descrición de acontecementos, figuras e etapas históricas especialmente relevantes	93
A Idade Media: a figura de Xelmírez	95
Un tempo de mudanzas fundamentais: o século XIX	98
Descrición de feitos históricos europeos: <i>Fra Vernero</i>	104
Descrición da historia social e económica	106
Análise da importancia histórica de Santiago de Compostela e da Galiza na Idade Media: <i>A Romeiría de Xelmírez</i>	106
Descrición e análise da sociedade galega do século XIX	107
Configuración de "mitos" nacionalistas	116
Ideoloxemas nacionalistas na narrativa de Ramón Otero Pedrayo	125
Introdución	125
A "comunidade imaxinada"	126
A conceptualización do referente identitario: Galiza como nación	132
O mapa	144
A paisaxe como valor identitario: o nacionalismo xeográfico	150
Celtismo-Atlantismo-Europeísmo	158
As relacións sentimentais como alegoría	171
A rexeneración pola unión coas clases populares	175
A rexeneración polo europeísmo idealizado e a modernidade	179
A relación amorosa frustrada como alegoría do fracaso de clase	184
As relacións home-muller ou a dialéctica eu-outro / propio-allo	189
A familia como metonimia da nación	195
A procura dunha relixiosidade galega: o neopriscilianismo	203
Os protagonistas do proxecto de construción nacional: o necesario compromiso	210
A formación do heroi: a novela de Otero Pedrayo como <i>bildungsroman</i>	210

A viaxe iniciática dentro da novela de formación	214
Os heróis protagonistas como modelos de referencia ética	219
A fidalguía como motor da nación (<i>Fidalguía ideal</i>)	222
Revisión e autoparodia sobre certos temas: <i>O señorito da Reboraina</i>	225
A recepción da obra de Otero	257
Recepción da obra no seu tempo	257
Recepción posterior	259
Referencias bibliográficas	263
Obra de Otero Pedrayo citada	263
Entrevistas co autor	264
Bibliografía	265

